

kommunistit

SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE

Tukevat palvelut – kepeä arki

Suomen kommunistisen puolueen kuntavaaliohjelma 2025

Sisällysluettelo:

Lamasta nousuun, käännetään suunta!.....	1
Työpaikkoja ja parempaa työaikaa.....	3
Asunto on oikeus – ei etuoikeus.....	4
Ympäristökriisi vaatii kuntia toimimaan.....	4
Maksuton joukkoliikenne – liikkumisen vapaus.....	5
Terveyttä kaikille.....	6
Naisilla on paljon pelissä.....	7
Vanhukset ja eläkeläiset.....	7
Varhaiskasvatus, koulut ja opiskelu.....	8
Osallistuva lähidemokratia.....	8
Avoimuus vastaan korruptio.....	9
Palvelut julkisina ja lähellä.....	9
Kulttuurista osallistavaa ja saavutettavaa.....	10
Liikunta kaikkien ulottuville.....	10
Aluepolitiikkaa tarvitaan.....	11
Kuntien talous ja verotus.....	11
Hävittäjät hyvinvointia hävittämässä.....	12
Fasismia ja rasismia vastaan kunnissa.....	13
Kuntalaki kunniaan – julkisten palveluiden puolesta!.....	13

Suomen kommunistisen puolueen vaaliohjelmassa tärkeintä ovat ihmiset ja heidän hyvinvointinsa. Me uskomme, että arjen sujuvuus ja turva rakentuvat vahvoille, saavutettaville ja tarpeen mukaan räätälöidyille palveluille. Tukevat ja toimivat julkiset palvelut eivät ole vain yhteiskunnan kivijalka. Niistä syntyy perusta kepeälle arjelle, jossa ei tarvitse kärsiä epävarmuudesta tai puutteesta. Tavoittemme on rakentaa kuntia, joissa kaikilla on mahdollisuus elää tasapainoista ja mielekästä elämää, ilman pelkoa tulevaisuudesta.

Lamasta nousuun, käännetään suunta!

Suomi on luisunut lamaan. Taloutemme on supistunut kahtena vuotena peräkkäin, eikä hallituksen leikkauspolitiikka tarjoa ulospäystä – päinvastoin. Leikkaukset ovat tukahduttaneet kotimaisen

kysynnän, kurjistaneet ihmisten elämää ja ajaneet sosiaali- ja terveystaloudet romahduksen partaalle. Mutta vaihtoehtoja on. Nyt on aika rakentaa toivoa ja luoda uudenlainen talouspolitiikka, joka asettaa ihmiset etusijalle.

Kunnat ovat avainasemassa muutoksen tekemisessä. Kunnilla on mahdollisuus muuttaa suunta. Ne ovat paikallisia voimanlähteitä, joilla on valtaa luoda työpaikkoja, turvata palveluita ja päättää resurssien käytöstä. SKP uskoo, että kuntien kautta voimme korjata hallituksen virheitä ja rakentaa perustan oikeudenmukaiselle tulevaisuudelle.

Kunnat ovat jo Suomen suurin työllistäjä, mutta niiden potentiaalia ei hyödynnetä tarpeeksi. On aika panostaa julkisiin palveluihin ja kuntien omistamiin yleishyödyllisiin yrityksiin. Näin voidaan luoda laadukkaita ja turvattuja työpaikkoja ja samalla vastata ihmisten arjen tarpeisiin myös silloin, kun taloustilanne on vaikea.

Palvelut on otettava takaisin kuntien omiin käsiin. Liian monet kunnalliset palvelut on ulkoistettu voittoa tavoitteleville yrityksille, mikä on johtanut palvelujen laadun heikkenemiseen ja kustannusten kasvuun. Palvelut on palautettava kuntien omiin käsiin, jotta ne toimivat ihmisten, ei osakkeenomistajien, ehdoilla.

Demokratia takaisin! Päätökset kuntien taloudesta ja toiminnasta on tehtävä avoimesti ja asukkaiden näkemyksiä kunnioittaen. Demokraattinen ohjaus on tae siitä, että kunnat palvelevat kaikkia asukkaitaan, eivät vain rikkaimpia tai äänekkäimpiä.

Asehankinnat vai arjen turva? Suomen hävittäjähankeeseen elinkaarikustannukset ovat jopa 30 miljardia euroa. Tämä valtava rahasumma voitaisiin käyttää ihmisten hyväksi: sosiaali- ja terveystalouksien vahvistamiseen, korjausvelkoihin ja asuntotuotantoon, sekä ilmasto- ja ympäristökriisin etenemisen pysäyttämiseen. On kysyttävä, haluammeko sijoittaa sota-aseisiin vai ihmisten hyvinvointiin? SKP:n vastaus on selvä. Rahavirrat tulee ohjata sinne, missä niitä todella tarvitaan – kuntiin ja peruspalveluihin.

Ei leikkauspolitiikalle, kyllä oikeudenmukaisuudelle. Hallituksen leikkauspolitiikka ja yksityistämisen toimet ovat keskittäneet rikkauksia yhä harvempien käsiin, samalla kun tavalliset ihmiset taistelevat selviytyäkseen. Köyhät ovat köyhtyneet, ja työssäkäyvätkin kamppailevat tullakseen toimeen. Tämä ei ole luonnonlaki, vaan se on tietoinen poliittinen valinta.

Me emme usko, että hyvinvointia rakennetaan vyötä kiristämällä. Sen sijaan uskomme, että tarvitsemme radikaalin suunnanmuutoksen: politiikkaa, joka jakaa varallisuutta oikeudenmukaisesti, turvaa kaikille laadukkaat palvelut ja panostaa ihmisten sekä ympäristön hyvinvointiin. Tarvitsemme rohkeita päätöksiä, jotta voimme rakentaa yhdessä oikeudenmukaisemman ja inhimillisemmän Suomen.

Emme tarvitse lisää leikkauksia. Me tarvitsemme toivoa, toimintaa ja tulevaisuudenuskoa. Käännetään yhdessä lama kasvuksi ja epätoivo uudeksi aluksi.

Työpaikkoja ja parempaa työaika

Vuoden 2025 alusta työ- ja elinkeinopalvelut siirtyivät kuntien vastuulle. Tämä on mahdollisuus pysäyttää työllisyyden ja paikallistalouden rapautuminen leikkauspolitiikan vuoksi. Kunnat voivat toimia työllistäjinä, paikallistalouden vetureina ja hyvinvoinnin rakentajina.

Leikkauspolitiikka vie työpaikat. Jatkuvat leikkaukset ovat johtaneet vakituisten työpaikkojen katoon ja työttömyyden kasvuun. Hallitus ei tue kuntien rahoitustarpeita. Kuntien on paitsi vaadittava valtakunnallista suunnanmuutosta, myös otettava rohkea rooli työllistäjinä ja itsensä työllistävien tukemisessa.

Nykyinen kuntouttavan työtoiminnan väärinkäyttö on lopetettava. Työkykyisiä työttömiä pakotetaan jopa lainvastaisesti töihin yhdeksän euron päiväpalkalla. Tämä ei auta kuntia vaan syventää ongelmia.

Rohkeita askeleita tarvitaan myös työllistämiseen. Kuntien tulee tuottaa palvelut itse ja tehdä sopimuksia yritysten kanssa, jotka kehittävät paikallisia toimitusketjuja, tarjoavat hyviä työpaikkoja ja pienentävät hiilijalanjälkeä. Tällä vahvistetaan kuntataloutta ja parannetaan palveluiden laatua.

Kuuden tunnin työpäivän kokeilut, tarvittaessa kahdessa tai useammassa vuorossa, ansiotasoa alentamatta on aloitettava nyt. Parempi työaika parantaa jaksamista, vähentää sairauspoissaoloja ja lisää työn tuottavuutta. Työn jakaminen oikeudenmukaisemmin kasvattaa tuloverokertymää ja tukee kuntien rahoitusta.

Työolojen parantaminen on välttämätöntä. Resurssileikkaukset ovat johtaneet työkyvyttömyyden kasvuun ja eläköitymisiän laskuun. Työoloja on kohennettava etenkin varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja hoivapalveluissa. Työpaikkaväkivalta on kitkettävä, ja työoloja parannettava ja työjärjestelyt tehtävä kunnolla.

Nuorten ja erityisryhmien, kuten maahan muuttaneiden ja vammaisten, työllistämiseen on panostettava. Vain noin 2 prosenttia kehitysvammaisista on palkkatöissä, ja vammaisväestössä on paljon työkykyisiä, jotka ovat työttöminä. Vammaisten työllistymismahdollisuuksia on parannettava luomalla toimivat välityömarkkinat. Alle 25-vuotiaiden työttömyyden kasvu osoittaa, että nuorisotakuu on epäonnistunut. Kuntien on tarjottava enemmän kesätyöpaikkoja ja ohjausta.

Kilpailukyky sopimuksen varjon on jo aika väistyä. Tämä sopimus heikensi naisvaltaisten alojen työehtoja. Huonot tietojärjestelmät ja jatkuvat leikkaukset johtavat edelleen ylikuormitukseen ja uupumukseen. Tämä on muutettava ja politiikan suunta on käännettävä kohti kuntatyöntekijöiden hyvinvointia, oikeudenmukaisia palkkoja ja osaamisen kehittämistä. Kuntien on oltava työllistämisen ja hyvinvoinnin edelläkävijöitä.

Otetaan suunta kohti kestävästä kuntatyöllisyysmallia. Kuntien tulevaisuus rakentuu rohkeilla investoinneilla työllistämiseen ja parempiin työoloihin. Kunnat voivat luoda kestäviä ja oikeudenmukaiset työmarkkinat kaikille.

<https://skp.fi/kampanjat/parempityoaika>

Asunto on oikeus – ei etuoikeus

Asumisen kalleus ajaa ihmisiä epätoivoisiin tilanteisiin. Yhä useammat joutuvat valitsemaan lääkkeiden ja ruoan välillä. Vuokrat nousevat, ja hallitus leikkaa asumistukia, samalla kun sijoittajat tekevät voittoa ihmisten kodeilla. Tämä on kestämatöntä. Asunnottomuuden lisääntyminen, myös työssäkäyvien keskuudessa, on vakava varoitus yhteiskunnan tukirakenteiden heikkenemisestä. On aika palauttaa vuokrasääntely ja asettaa vuokrat katto, jotta asuminen on kaikkien saavutettavissa.

Rakennusalan kriisi tarjoaa mahdollisuuden muutokseen. Kunnat, valtio ja yleishyödylliset toimijat voivat juuri nyt yhteistyöllä varmistaa kohtuuhintaiset vuokra-asunnot. Voittoa tuottavien vuokrataloyhtiöiden on lopetettava osinkojen jakaminen ja vuokrankorotukset. Jokaisella on oikeus kotiin.

Vuokrien sääntely ja vastuu voidaan toteuttaa kuntatasolla. Arava-järjestelmän alkuperäinen tarkoitus toteutuu jatkuvasti huonommin. Kohtuuttomat vuokrankorotukset ja Arava-säännöistä vapautuminen vievät kodit tavallisten ihmisten ulottuvilta. On varmistettava, että Arava-tuetut asunnot pysyvät vuokra-asuntoina myös sääntelystä vapautumisen jälkeen. Grynderien voitontavoittelu on pysäytettävä.

Kunnissa päätetään, rakennetaanko koteja vai markkinakuplia. Kuntien on otettava aktiivinen rooli asuntotuotannossa ja perustettava omia rakennusliikkeitä varmistamaan kohtuuhintainen ja ympäristöystävällinen asuntotuotanto. Niiden on kaavoitettava riittävästi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja välttämällä alueiden eriytymistä. On myös ehdottomasti säilytettävä kaavoitusoikeus kunnilla ja kuunneltava asukkaiden ääntä.

Valtiolla on iso vastuu asuntotuotannosta. Lakkautetun ARA:n tilalle perustetun Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen (Varke) on käytettävä tuottoja kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Kiinteistöverojen on tuettava kohtuuhintaista asumista, ja asuntojen tyhjänä pitäminen on estettävä verotuksella. Kodit eivät saa olla keinotteluvälineitä.

Ihmiset ja ympäristö on asetettava asuntopolitiikan keskiöön. Eriarvoistuminen ja ilmastokriisi kulkevat käsi kädessä. Asuinalueiden eriytyminen on pysäytettävä turvaamalla lähipalvelut, kehittämällä joukkoliikennettä ja suojelemalla kulttuuriympäristöjä. Asumisen tulevaisuus ei voi nojata markkinoihin. Tarvitsemme rohkeita poliittisia päätöksiä ihmisten ja ympäristön hyväksi.

On aika luoda uusi kunnianhimoinen asuntopolitiikka, joka vastaa sekä ihmisten tarpeisiin että ympäristön haasteisiin.

Ympäristökriisi vaatii kuntia toimimaan

Suomen kunnissa tarvitaan tehokkaita ympäristötoimia, kuten kestävästä joukkoliikennettä, pyöräteiden rakentamista, ekologista kaavoitusta ja viheralueiden suojeilua. Monikansalliset yritykset pahentavat ympäristökriisiä, mutta kunnilla on mahdollisuus valita ja toimia toisin.

Viheralueita ja luontoa on suojeltava. Suomessa metsät ovat muuttuneet hiilinieluista päästölähteiksi, ja viheralueita on myyty teollisuuden, rakentamisen ja liikenteen käyttöön. Tämä kehitys katkaisee asukkaiden yhteyden luontoon, jossa oleminen edistäisi ihmisten terveyttä.

Kaupunkiluontoa on suojeltava, eikä tiivis rakentaminen saa tuhota asukkaiden hyvinvointia tukevia alueita.

Tarvitsemme ekologisesti kestäviä energiaratkaisuja. Energiantuotannossa on luovuttava uusiutumattomista energialähteistä, myös turpeesta. Kuntien tulee siirtyä mahdollisimman nopeasti täysin uusiutuvaan energiaan ja torjua ilmastokriisiä esimerkiksi suosimalla paikallisia ja vähäpäästöisiä ratkaisuja. Energian kulutusta on ohjattava myös verotuksen avulla, eikä energia- ja vesiyhtiöitä pidä yksityistää.

Kaivostoiminnan ongelmat on ratkaistava. Kaivostoimintaa on säänneltävä tiukemmin. Kunnilla tulee olla oikeus päättää kaavoituksella niin, ettei kaivostoimintaa sallita tietyillä alueilla. Samalla malminetsintä on voitava kieltää laajemminkin. Kaivostoiminnan saa sallia vain, jos sen hyödyt ylittävät haitat.

Monimuotoisuus ja lähiruoka kunniaan. Viheralueilla on edistettävä kasvillisuuden villiinnyttämistä, mikä tukee pölyttäjiä ja vähentää resurssien kulutusta. Kasvisruoan suosiminen vähentää päästöjä ja vapauttaa tilaa luonnolle. Kuntien tulee keskittää ateriatuotantoaan lähituotantoon ja lisätä ympäristökasvatusta.

Ympäristöliikkeiden äänen on kuuluttava kunnissa. On tarjottava nuorille ympäristöaktivisteille mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon ja annettava tilaa ympäristöliikkeille. Näin luodaan dialogia ja lisätään toimintaedellytyksiä kestäväälle kehitykselle.

Kunnissa kasvaa markkinatalouden vastavoima. Kunnilla on mahdollisuus torjua markkinatalouden haittoja huolehtimalla julkisista palveluista, asumisesta ja liikkumisesta demokraattisesti. Näillä toimilla voidaan aloittaa kapitalismin tuhoisan kierteen pysäyttäminen. Kunnat ovat avainasemassa ympäristö- ja ilmastokriisin torjunnassa.

Maksuton joukkoliikenne – liikkumisen vapaus

SKP tavoittelee maksutonta joukkoliikennettä, joka toteutetaan kuntien itse hallinnoimana tai yhteistyössä. Tämä luo saavutettavamman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan, jossa kaikilla on oikeus liikkua riippumatta taloudellisesta tilanteesta. Kohti maksuttomuutta voidaan edetä esimerkiksi laajentamalla maksuttomien matkustajien ryhmiä.

Kaikki hyötyvät. Maksuton joukkoliikenne tarjoaa kaikille, erityisesti pienituloisille, opiskelijoille, eläkeläisille ja työttömille, mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan. Se madaltaa kynnystä päästä palveluiden, koulutuksen ja työpaikkojen äärelle.

Maksuton joukkoliikenne on ympäristöteko, koska se vähentää yksityisautoilua, mikä tukee ilmastotavoitteita ja kestävästä kaupunkikehitystä. Vähäisempi autoilu pienentää tieverkon investointitarpeita ja vähentää katujen kulumista. Lisäksi rahastamisen kulujen poistuminen tuo säästöjä.

Paikallistalous piristyy. Kun matkustaminen on ilmaista, ihmiset liikkuvat enemmän, käyttävät paikallisia palveluita ja tukevat alueellista yrittäjyyttä. Tämä tekee kunnista houkuttelevampia asuinpaikkoja ja lisää vetovoimaa uusien asukkaiden silmissä.

Kaupunkisuunnittelu on avain mutta myös syrjäseuduilla voidaan tehdä paljon. Maksuton joukkoliikenne täydentyy kevyen liikenteen väylien, kävelykatujen ja älykkäiden liikenneverkkojen kehittämisellä. Syrjäseuduilla liikkumista voidaan parantaa kutsutakseilla ja yhteiskäyttöautoilla. Palvelujen ja työpaikkojen pitäminen lähellä vähentää tarpeetonta liikkumista.

Maksuton joukkoliikenne on investointi, joka maksaa itsensä takaisin moninkertaisesti sekä sosiaalisina että ympäristöllisinä hyötyinä. Se on askel kohti oikeudenmukaisempaa ja kestävämpää yhteiskuntaa.

Terveyttä kaikille

Sote-uudistuksessa sosiaalitoimi ja terveydenhoito siirtyivät hyvinvointialueille, mutta kunnilla on edelleen vastuu terveyden edistämisestä. Suomessa terveyserot ovat kasvaneet, ja pitkään jatkunut työttömyys, heikko perusturva ja vaikeudet terveyspalveluihin pääsyssä pahentavat tilannetta. Orpon hallituksen leikkaukset lisäävät syrjäytymistä, vaikka sosiaali- ja terveysministeriö puhuu osallisuudesta.

SKP näkee hyvinvoinnin edistämisen laajana kysymyksenä. Toimivat ja saavutettavat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä syrjäytymisen ehkäisy ovat keskeisiä. Työ tuo turvaa, mutta työvoimapaalvelujen siirto kunnille on resursoitu puutteellisesti. Työnhakijoiden pakolliset hakuehdotukset on lopetettava ja panostettava todellisiin työllistymistoimiin.

Peruspalvelujen, kuten vedenjakelun ja viemäroinnin kunnossapito on terveyden kannalta välttämätöntä. Kuntien säästötoimet ovat lisänneet korjausvelkaa, ja ennaltaehkäisy on aina halvempaa kuin korjaaminen. Sama pätee tieverkostoon ja rakennuksiin.

Liikunta ja kulttuuri tukevat terveyttä ja hyvinvointia. Kunnilla on vastuu varmistaa uimahallien, liikuntapaikkojen ja ohjatun liikunnan saavutettavuus. Koulupäiviin tulisi sisällyttää puoli tuntia liikuntaa. Kuntien on myös turvattava pääsy kulttuuripalveluihin sekä tuettava harrastustoimintaa kaikenikäisille.

Elinympäristön viihtyisyys vaikuttaa terveyteen. Kaikille on taattava kohtuuhintainen asunto, ja kaavoitusvaltaa on käytettävä vastuullisesti. Luonnon monimuotoisuus edistää terveyttä – nurmikentät eivät korvaa metsiä ja luonnontilaisia viheralueita. Ilmaston lämpenemisen myötä puut ovat yhä tärkeämpiä kaupunkien viilentäjiä, ja niiden säilyttämiseen on panostettava.

Koulutuksen laatu vaikuttaa lasten ja nuorten terveyteen. Kiusaamiseen ja yksinäisyyteen on puututtava, ja koulu yhteisössä tarvitaan enemmän aikuisia tukemaan oppimista ja turvallisuutta. Oppilashuollon ja kouluterveydenhuollon resurssit on turvattava, ja mielenterveysongelmiin on tartuttava varhain.

Ympäristöterveydenhuolto suojelee ihmisiä ja eläimiä elinympäristön haitoilta. Kuntien vastuulla on elintarvikevalvonta, jätehuolto, uimaveden seuranta ja tupakkavalvonta. Myös kunnalliset eläinlääkäripalvelut on turvattava, maksut kohtuullistettava ja yhteistyötä eläinsuojeluyhdistysten kanssa lisättävä. Ympäristöterveydenhuolto on järjestettävä riittävällä henkilöstöresurssilla ja yhtenäisenä kokonaisuutena.

Naisilla on paljon pelissä

Leikkauspolitiikan vaikutukset kohdistuvat yhä pääasiassa naisiin. Kunnissa tyypillisillä naisvaltaisilla aloilla olevat, kuten siistijät, laitosapulaiset ja varhaiskasvatusalan työntekijät, elävät usein palkkakuopassa. Pätkätöistä ja hoivatyöhön kohdistuvista säästöistä kärsivät erityisesti naiset, jotka tekevät lisääntyvästi palkatonta työtä kodeissa. Myös eläkkeiden leikkaukset koskettavat erityisesti naisia, joiden työurat ovat usein lyhyempiä ja palkat pienempiä, ja naisten syrjäytyminen on kasvava ongelma.

Koronan jäljet ovat edelleen näkyvissä terveydenhuollossa, jossa kohtuuttomat työkuormat ja pakkolait karkottavat työvoimaa alalta. Työvoimapulaa yritettiin paikkailla varhaiskasvatuksessa valmiuslain avulla, mutta se vain pahensi tilannetta. Luottamus poliitikkojen lupauksiin on murentunut.

SKP:n ratkaisuja naisten ongelmiin ovat julkisen sektorin työntekijöiden palkkojen nostaminen, työsopimusten vakinaistaminen ja kuuden tunnin työpäivän kokeilujen aloittaminen ansiotasoa alentamatta.

Kotihoidontuki on säilytettävä, sillä sen poistaminen johtaisi monilla äideillä työttömyyteen. Varhaiskasvatuksen ongelmia on tärkeää vähentää, sillä ne vaikuttavat äitien valintoihin. Kotihoidontuki ei ole ongelman ydin; sen poistaminen vaikeuttaisi erityisesti yksinhuoltajien tilannetta. Tarvitaan toimia äitien työmarkkina-aseman parantamiseksi ja perhevapaiden tasa-arvon tukemiseksi.

Kuntien on yhdessä feminististen liikkeiden kanssa taisteltava seksismiä, sukupuolittunutta väkivaltaa ja patriarkaalisia syrjiviä asenteita vastaan. Feministinen näkökulma on sisällytettävä läpileikkaavasti kuntien politiikkaan kaikilla tasoilla.

Vanhukset ja eläkeläiset

Väestön ikääntyessä ja sairaseläkeläisten määrän kasvaessa on varmistettava, että asunnot ovat edullisia, jotta kaikilla on varaa asua turvallisesti. Niiden on oltava myös esteettömiä, jotta ne mahdollistavat liikkumisen ja itsenäisen elämän. Lisäksi niiden on oltava riittävän tilavia ja muunneltavia niin, että ne mahdollistavat esimerkiksi apuvälineiden käytön. Samat asumisratkaisut hyödyttävät myös lapsiperheitä ja vammaisia, edistäen kaikille sopivaa asuinympäristöä.

Kaikki ikääntyneet eivät tarvitse raskaita vanhuspalveluja, mutta pysyäkseen virkeinä ja itsenäisinä heille ovat tärkeitä ennaltaehkäisevät palvelut, päiväkeskukset ja kohtaamispaikat, sekä kuntoutusta ja toimintakykyä tukevat ratkaisut

Näiden palveluiden tarjoaminen on kunnille järkevää ja taloudellisesti kestävä, sillä ne ehkäisevät raskaampien palveluiden tarvetta.

Kunta on keskeisessä roolissa asukkaidensa arjessa ja oikeudenmukaisuuden edistämisessä. Pitämällä huolta toimivista lähipalveluista ja niiden saatavuudesta kunta turvaa myös eläkeläisten hyvinvoinnin.

Varhaiskasvatus, koulut ja opiskelu

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja maksuttomaan varhaiskasvatukseen riippumatta perheen tulotasosta. Päiväkotien henkilöstömitoitukset on korjattava vastaamaan lasten tarpeita: ryhmissä on oltava riittävästi varhaiskasvatuksen opettajia, hoitajia ja avustajia, erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmissä. Erityislapsille on taattava yksilölliset tukipalvelut ja pienemmät ryhmät. Varhaiskasvatusta ei voi tehdä leikisti, ja sen vaikutuksia lasten hyvinvointiin on tutkittava nykyistä paremmin. Työelämän muutokset edellyttävät myös vuorohoitopaikkojen lisäämistä.

Peruskoulun on oltava turvallinen ja lähellä kotia. Liian pitkät koulupäivät rasittavat pienimpiä, ja iltapäivähoidon on oltava kaikkien saavutettavissa. Erityislapsille ja -nuorille on turvattava heidän tarvitsemansa palvelut ja sujuvat koulukuljetukset.

Kouluissa ja päiväkodeissa ei tule harjoittaa minkään uskonnon rituaaleja, kuten jumalanpalveluksia ja niihin viettä, aamuhartauksia tai ruokarukouksia. Elämäkatsomustieto tulee avata kaikille valittavaksi katsomusaineeksi kouluissa ja lukioissa.

Kaikille nuorille on turvattava paikka toisen asteen oppilaitoksessa, myös niille, joiden opintopolku viivästyy. Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden verkkoa ei tule supistaa, sillä koulutuspaikkojen on sijaittava kohtuullisen matkan päässä. Sipilän ja Orpon hallitusten tekemät koulutusleikkaukset on korvattava täysimääräisesti, ja rahoitus on ohjattava opetuksen laadun ja opettajaresurssien parantamiseen.

Digilaitteiden hankinnan lisäksi on varmistettava opettajien riittävä koulutus ja oppilaiden tuki. Kouluissa on oltava riittävät resurssit koulunkäynninohjaajille, kuraattoreille, psykologeille ja terveydenhoitajille. Etäopetusta ei tule lisätä säästösyistä, sillä lähiopetus takaa paremman tuen oppilaille ja turvaa yhdenvertaisen oikeuden laadukkaaseen opetukseen.

Osallistuva lähidemokratia

Asukkaiden vaikutusvaltaa on lisättävä. Asukkailla on halua ja tietoa vaikuttaa alueensa asioihin. Päätöksenteon keskittämisen sijaan on kehitettävä lähidemokratiaa ja osallistuvaa budjetointia, joissa valtaa siirretään asukkaille ja heidän valitsemilleen edustajille, kuten aluelautakunnille ja kunnanosa- ja valtuustoille. Kunnalliset kansanäänestykset ja kuntalaisaloitteet ovat demokratian ydintä, eikä niitä saa sivuuttaa.

Osallisuus ei voi olla vain kuulemistilaisuuksia. Asukkaille on tarjottava maksuttomia tiloja ja resursseja vaihtoehtoisten esitysten tekemiseen. Nuorisovaltuustojen sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen on saatava todellista päätösvaltaa itseään koskevissa asioissa ja oikeudet osallistua valtuuston, hallituksen ja lautakuntien työskentelyyn. Demokratiaa kaventavat lautakuntien supistukset ja niiden vallan keskittäminen harvoille on pysäytettävä. Päätöksenteon tulee säilyä valtuustojen käsissä merkittävässä asioissa, kuten palveluverkkojen suunnittelussa.

Kaavoitus on kuntien ydintoimintaa, jossa ihmisten äänen on tultava kuulluksi. Kaavoituksessa asukkaiden osallistumisen on oltava todellista, ei näennäistä. Valitusoikeutta ei tule kaventaa, vaan valmisteluun on otettava asukkaat mukaan ja oikeusistuinten resurssit on lisättävä nopeampaa käsittelyä varten. Valittaminen ei saa olla kohtuuttoman kallista.

Kunnissa on laadittava turvallisemman tilan periaatteet tukemaan syrjimätöntä ja kunnioittavaa keskustelua. Kunnat voivat myös toimia työpaikkademokratian edelläkävijöinä ja kokeilla rohkeasti uusia toimintatapoja. Asukkaiden ideat ansaitsevat mahdollisuuden haastaa vanhat kaavat ja rakentaa entistä osallistavampaa päätöksentekoa.

Avoimuus vastaan korruptio

Korruption ehkäisy kunnissa on tärkeää. Kuntien palveluihin, rakentamiseen ja hankintoihin liittyy kasvavia korruptioriskejä, joita kilpailuttaminen, yhtiöittäminen ja liikesalaisuuksiin vetoaminen ovat pahentaneet. Osakeyhtiöissä on mahdollista tehdä päätöksiä kuntalaisten katseilta piilossa, koska ne toimivat osakeyhtiölainsäädännön ohjaamina, eivät kuntalain. Päätöksenteon keskittäminen ja valmistelun vähäinen avoimuus lisäävät ongelmia.

Avoimuus on edellytys korruption kitkemiselle. Kuntien päätöksenteon on oltava avointa ja julkista. Asukkaiden tiedonsaannin ja osallistumisen lisääminen on paras keino ehkäistä korruptiota. Valmisteluun tarvitaan aidosti vaihtoehtoisia ratkaisuja, joihin asukkaat voivat vaikuttaa. Kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset tulee avata julkisiksi, paitsi lain mukaan salassa pidettävissä asioissa. Kuntajohtajien tapaamiset on kirjattava julkisiin kalentereihin, ja jääviyssääntöjä on valvottava tiukasti.

Valtuutetuille kuuluu vastuu päätöksistään. Valtuutetut ovat vastuussa äänestäjilleen, mutta on kohtuutonta odottaa asukkaiden seuraavan asioita vain kokouspöytäkirjoista. Kunnat voisivat yhteistyössä luoda verkkopalvelun, joka on helppokäyttöinen ja näyttää valtuutettujen äänestyskäyttäytymisen, aloitteet ja toiminnan. Tämä lisäisi läpinäkyvyyttä ja auttaisi asukkaita arvioimaan poliitikkojen toimintaa myös vaalien välillä.

Palvelut julkisina ja lähellä

On tullut julki tapauksia, kun yksityinen yritys, jolle kunta on ulkoistanut esimerkiksi lasten päiväkodin, ilmoittaakin yllättäen lopettavansa. Järjestäminen kaatuu silloin yllättäen kunnalle. Kun palvelut ovat alun alkaen kunnan omia, tällaisia ongelmia ei synny. Palveluiden saatavuus läheltä on tärkeä näkökohta.

Hyvinvointi kuuluu kaikille ja toimivat lähipalvelut takaavat hyvinvoinnin jokaiselle. Sote-uudistus vei palvelut kauemmas käyttäjistä ja vähensi demokratiaa, lisäten eriarvoisuutta. SKP vastustaa palveluiden yksityistämistä – ihmisten terveys ja lasten koulutus eivät saa olla voitontavoittelun välineitä.

Julkiset palvelut ovat ensisijaisia. Julkiset palvelut tuottavat usein voittoa, joten niiden myyminen yksityisille on turhaa. Kuntien valtionosuuksia on kasvatettava, jotta lähipalvelut voidaan säilyttää ja vahvistaa. Julkinen palvelutuotanto on joustavaa ja kestävää myös poikkeusoloissa – esimerkiksi lumenauraus, rakentaminen ja terveydenhoito voidaan järjestää asukkaiden etu edellä.

Ulkoistamiset on saatava loppumaan, jotta niiden tuomista ongelmista päästään. Konkreettinen esimerkki ovat monikansalliset perintäfirmat kuntien laskutuksen hoitajina. Ne ajavat kuntalaisia

ahdinkoon, ja kustannukset kaatuvat lopulta kunnille. SKP vaatii ulkoistamisten lopettamista, kun ne ovat kuntalaisten edun vastaisia.

Kuntalaisten on oltava yhdenvertaisia. Palveluissa on huomioitava sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus. Tarvitaan sukupuolineutraaleja tiloja ja työntekijöiden jatkuvaa koulutusta yhdenvertaisuusasioissa.

Julkisissa palveluissa on noudatettava kielilakia. Ruotsinkielistä viestintää on parannettava. Kunnan päätöksissä on huomioitava maahan muuttaneiden kielten ja kulttuurien tukeminen.

Uskonnottomien tilanne on huomioitava. Hautausoimilain erityisasema evankelisluterilaiselle kirkolle on poistettava. Krematoriot ja tunnuksettomat seremoniatilat kuuluvat julkiselle sektorille.

Kulttuurista osallistavaa ja saavutettavaa

Kunnalliset kulttuuripalvelut – kirjastot, teatterit, museot ja taidenäyttelyt – lisäävät hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä. SKP korostaa maksuttomien ja kaikkien saatavilla olevien kulttuuripalveluiden merkitystä. Kirjastot ovat tiedon, demokratian ja kulttuurin keskuksia, jotka toimivat parhaiten lähipalveluina. Niiden määrärahoja on lisättävä.

Asukkaiden omaehtoista kulttuuritoimintaa ja paikallisia aloitteita on tuettava nykyistä paremmin. Erilaisille vähemmistöille, kuten maahan muuttaneille, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille sekä kielivähemmistöille, on tarjottava resursseja ja tiloja heidän omille kulttuurihankkeilleen. Lapsille on taattava maksuton kulttuuriharrastaminen, ja kuntien on tuettava monipuolista, kaikille avointa kulttuuritoimintaa.

Kunnilla on velvollisuus työllistää taiteilijoita ja kulttuuritoimijoita – esimerkiksi valtion läänintaiteilijamalli voisi toimia innoittajana. Kulttuuripalvelut eivät saa olla markkinatalouden sanelemia, vaan niiden on oltava saavutettavia ja moninaisia.

Liikunta kaikkien ulottuville

Liikuntapalvelut on järjestettävä maksuttomina peruspalveluina. Ne edistävät terveyttä, ehkäisevät syrjäytymistä ja vähentävät sosiaali- ja terveismenoja. Kunnissa on turvattava kaikille mahdollisuus liikkua: erityisryhmille, vuorotyöläisille ja vähävaraisille on tarjottava heille sopivia, tarvittaessa tuettuja palveluita.

Liikuntapaikkojen on oltava esteettömiä ja helposti tavoitettavia. Uimataidon saavuttamisen on oltava tavoitteena peruskoululaisilla. Koulujen ja muiden kunnallisten tilojen käyttö on avattava myös omaehtoiselle toiminnalle kilpaurheilun rinnalla. Kaikille avoin ja kilpailuun tähtäämätön liikunta on erityisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta.

Kuntien avustusten jakamisessa on tuettava monipuolista liikuntatoimintaa ja tarjottava apua seuroille hallinnollisissa tehtävissä. Liikuntapalvelut eivät ole vain kilpaurheilua – ne ovat hyvinvointia edistävää toimintaa kaikille.

Aluepolitiikkaa tarvitaan

Aluepolitiikka on koko Suomen etu. Suomessa kiihtyvä muuttoliike maaseudulta kasvukeskuksiin ei hyödytä ketään. Väestön väheneminen harvaan asutuilla alueilla johtaa palveluiden, työpaikkojen ja elinvoiman katoamiseen, kun taas kasvukeskukset kärsivät asumisen kalleudesta, ylikuormitetuista palveluista ja ruuhkista. Nykyinen kehitys pahentaa alueellista eriarvoisuutta ja on pitkällä aikavälillä kestäväntöntä sekä yhteiskunnallisesti että taloudellisesti.

Hallitukset ovat vuosien ajan laiminlyöneet aluepolitiikkaa ja keskittyneet metropolipolitiikan tukemiseen. Tämä linja on johtanut siihen, että maaseudun mahdollisuudet on jätetty hyödyntämättä. Alueiden kehittämisen laiminlyönti ei ole vain syrjäseutujen ongelma – se heijastuu kuntatalouden kautta koko kansantalouteen ja yhteiskunnan toimintaan.

Työtä ja elinvoimaa tarvitaan kaikissa kunnissa. Vahva aluepolitiikka tukee kuntien kautta paikallista elinkeinoelämää, luo uusia työpaikkoja ja palauttaa palvelut lähelle ihmisiä. Koko maan kattava infrastruktuuri, kuten liikenneväylät, joukkoliikenne ja nopeat verkkoyhteydet, on välttämätöntä. Näiden kehittämisen on oltava julkisen vallan vastuulla, ei yksityisten yritysten voitontavoittelun kohteena.

Maaseudulla on runsaasti potentiaalia uusiutuvan energian, kuten bioenergian, tuuli- ja aurinkovoiman hyödyntämiseen. Tällaiset hankkeet eivät ainoastaan lisää alueellista omavaraisuutta vaan luovat myös uusia työpaikkoja ja investointeja.

Palvelut pidettävä lähellä ihmisiä. Maaseudulla asuvien oikeus peruspalveluihin on turvattava. Koulut, terveyskeskukset, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä joukkoliikenne eivät saa olla kiinni postinumeroista. Palveluiden keskittäminen suurkaupunkeihin on johtanut maaseudun autoitumiseen ja lisännyt ihmisten riippuvuutta yksityisautoilusta. Lähikoulujen ja terveyskeskusten säilyttäminen on paitsi aluepolitiikkaa, myös tasa-arvopolitiikkaa.

Tarvitaan valtion tukea infrastruktuurihankkeisiin, jotka tekevät asumisesta ja työskentelystä houkuttelevampaa kaikkialla Suomessa. Kun ihmiset voivat elää ja työskennellä omilla kotiseuduillaan, säästetään kasvukeskusten kuluissa ja parannetaan koko yhteiskunnan toimivuutta. SKP vaatii, että aluepolitiikka nostetaan tärkeäksi poliittiseksi kysymykseksi ja siihen kohdennetaan myös varoja.

Kuntien talous ja verotus

Kuntien rahoitusta on leikattu jo pitkään päätöksillä, joita ovat olleet tekemässä hallituksessa istuessaan vuorotellen kaikki eduskuntapuolueet. Ilman näitä valtionosuuksien leikkauksia kunnilla ei olisi nyt erityisiä talousongelmia. Samaan aikaan kuntien tehtäviä ja vastuita on lisätty.

Pääomatuloja on alettava verottaa kunnallisverotuksessa kuten muitakin tuloja. Tämä tuottaisi kunnille noin 1,5–2 miljardia euroa vuodessa. Kuntien valtionosuuksia ja osuutta yhteisöveron tuotosta on lisättävä. Kunnallisvero on muutettava aidosti progressiiviseksi ja kunnallisveron perusvähennystä on korotettava tuntuvasti.

Kuntien taloutta voidaan ja pitää vahvistaa kehittämällä kunnallista liiketoimintaa. Kuntien on tuotettava peruspalvelut itse ja hylättävä kalliit yksityiset palvelut. Kunnat voivat investoida uusiutuvaan energiaan, kuten aurinko- ja tuulivoimaan, jolloin ne voivat pitkällä aikavälillä säästää energiakustannuksissa ja jopa tuottaa tuloja. Esimerkiksi kuntien omat energiayhtiöt voivat myydä sähköä tai lämpöä markkinoille.

Kunnat voivat säästää pidättäytymällä ostamasta konsulttipalveluja ulkopuolisilta. Kuntien on tärkeää tukea paikallista pienyrittäjyyttä, joka kasvattaa verotuloja ja työllisyyttä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kevyempiä lupaprosesseja, yrittäjille suunnattuja aloitustukia ja työtilojen tarjoamista.

Kuntien on panostettava houkuttelevuuteen, esimerkiksi rakentamalla edullisia vuokra-asuntoja ja parantamalla palveluita, jotta niihin muuttaa nuoria perheitä ja työikäistä väestöä. Tämä tasapainottaa väestörakennetta ja lisää verotuloja.

Hävittäjät hyvinvointia hävittämässä

Eduskunta myönsi joulukuussa 2020 9,4 miljardin euron tilausvaltuuden uusien hävittäjien hankkimiseen. Kustannukset nousevat jopa 20–30 miljardia euroa, kun huomioidaan ase- ja varaosahankinnat. Ukrainan sodan myötä puolustusmenoja on jatkuvasti lisätty ja vuonna 202 ne olivat jo 2,41 prosenttia bruttokansantuotteesta, eli yli 7 miljardia euroa. Samalla kun puolustusmenot kasvavat nopeasti talouden heikkeneminen ja mahdollinen lama luovat painetta leikata yhä voimakkaammin kuntien rahoitusta ja perustoimeentuloa.

Asevarustelu johtaa kilpavarusteluun, jossa maat vastaavat toistensa asevarusteluun omien aseiden määrän kasvattamisella. Tästä seuraa jännitteiden jatkuva kasvu ja yhä suurempi riski väärinymmärryksiin ja niistä aiheutuviin konflikteihin. Paradoksaalisesti asevarustelu heikentää turvallisuutta. Diplomatia ja neuvottelut tarjoavat keinon rakentaa luottamusta, purkaa jännitteitä ja vähentää konfliktien riskiä ja tämä on mahdollista toteuttaa ilman valtavia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia. Tätä tukee myös diplomatiaan ja yhteistyöhön panostaneiden maiden historia.

Suomen turvallisuus ei edellä mainituista syistä voi nojata hyökkäysaseisiin. Rauhantekemiseen ja lähialueiden vakauttamiseen on panostettava enemmän. Nykyinen hävittäjähanke on jäädytettävä ja keskityttävä vanhojen hävittäjien käyttöiän pidentämiseen, ilmatorjunnan kehittämiseen ja ennen kaikkea aktiiviseen rauhanpolitiikkaan ja diplomaattisten suhteiden vahvistamiseen.

On vastustettava holtitonta militarismia ja korjattava prioriteetit: rauhan edistäminen ja ihmisten hyvinvointi ovat aseita tärkeämpiä. Kuntien rooli on olla rauhankasvatuksen ja militarismin vastaisen ilmapiirin edistäjä. Vaadimme kuntia liittymään ydinasekieltoa vaativien kuntien joukkoon Helsingin mallin mukaisesti.

SKP:n mielestä on järjetöntä käyttää jopa 30 miljardia euroa hävittäjiin, kun rahat voidaan kohdentaa peruspalveluiden parantamiseen ja toimeentulon turvaamiseen. Suurvaltojen ja -yhtiöiden kamppailu luonnonvaroista ja valta-aseista lisää sotia, kurjuutta ja ympäristötuhoja. Suomen ei tulisi osallistua tähän militarismin kierteeseen, vaan edistää rauhaa ja kestävästä kehitystä.

Fasismia ja rasismia vastaan kunnissa

Rasistisille ja väkivaltaisille kansallissosialistisille järjestöille ei ole tilaa Suomen kunnissa. Kunnat voivat vähentää rasismia tukemalla järjestöjä, jotka sitoutuvat sen vastustamiseen, sekä järjestämällä ja rahoittamalla rasisminvastaisia tapahtumia. Kulttuuripalvelut voivat edistää monimuotoisuutta, ja koulujen on panostettava antirasistiseen kasvatukseen.

Vaikka ulkopolitiikka ei ole kuntien käsissä, niillä on vastuu solidaarisuudesta. Kuntien tulee sitoutua reiluun kauppaan, edistää rauhankasvatusta ja vahvistaa ystävyyskuntatoimintaa. Ne voivat myös laajentaa pakolaisten ja paperittomien tukipalveluita sekä lisätä maahanmuuttaneiden kieli- ja työllistymisresursseja.

Fasismien vastustaminen edellyttää demokratian vahvistamista. Kaikilla on oltava samat sosiaaliset ja demokraattiset oikeudet, eikä ketään saa sulkea lainsäädännöllä niiden ulkopuolelle.

SKP ei tee yhteistyötä fasististen tai rasististen ryhmien kanssa – nyt tarvitaan määrätietoista toimintaa fasismia ja rasismia vastaan.

Kuntalaki kunniaan – julkisten palveluiden puolesta!

SKP hakee näissä vaaleissa paikkoja kunnissa. Ei siksi, että se on parlamentaarisen puolueen oletettu velvollisuus, eikä siksi että saisimme nostettua valtaan yksilöitä. Me haluamme, että asukkaiden itsehallinto sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat kunnan toiminnassa ja että kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Suomen kuntalaki lähtee jo tästä ajatuksesta. Otetaan se täysimittaisesti käyttöön!

Suomen kommunistinen puolue 2025